

Styrets Beretning 2022

Virksomhetens art

Afghanistankomiteen (NAC) ble stiftet i 1980, og er en medlemsbasert solidaritetsorganisasjon med virksomhet omfattende virksomhet i Afghanistan og Norge. Organisasjonens formål er å; sammen med det afghanske folk, bidra til utvikling av et selvstendig, fredelig og demokratisk Afghanistan; fremme kunnskap om Afghanistan i Norge; samt å fremme vennskap mellom det norske og afghanske folk.

Afghanistankomiteen har hovedkontor i Kolstadgata 1, Oslo. Programvirksomheten i Afghanistan ledes fra landkontoret i Kabul, med regionskontorer i Badakhshan, Ghazni og Faryab, i tillegg til prosjektkontorer i Takhar og Mazar-e Sharif samt ved helsefagskolene i Kapisa, Khost, Nangarhar og Paktia. Per desember 2022 hadde organisasjonen 181 ansatte på faste kontrakter og 1924 prosjektansatte. Ved hovedkontoret i Oslo var det fire ansatte og en praktikant. Medlemmer som bidrar frivillig, har vært en sentral ressurs i organisasjonen.

Styret

Leder: Gry Synnevåg

Nestleder: Farid Ghiami

Styremedlemmer: Sverre Hjelleset, Trude Thommesen og Samina Ansari

Varamedlemmer: Terje Skaufjord, Nasrin Naimy og Sandra Petersen

Styret konstituerte seg etter den 27 juni, og har avholdt 5 styremøter (27 juni, 5 september, 28 februar, 24 april og 22 mai), et styreseminar (26-27 november) og en workshop for risikoanalyse (17 januar). Varamedlemmer har møtt, og er gitt stemmerett ved behov. Halvparten av møtene har vært avholdt fysisk, og den andre halvparten digitalt.

Styrets arbeid

Styrets arbeid har i hele perioden hatt fokus på utviklingen i Afghanistan under Talibans styre. Det har vært tett kommunikasjon mellom styrets ledelse, sekretariatet og landdirektør utover styremøtene.

Sikkerhetssituasjonen er forbedret etter at krigshandlingene i hovedsak har opphørt. Utfordringene nå knytter seg mest til Talibans restriksjoner når det gjelder jenter og kvinner, og en forverret økonomisk situasjon som følge av sanksjonene og prisøkning på grunn av krigen mot Ukraina. Gjennom 2022 ble det gradvis innført nye påbud og restriksjoner som begrenser kvinners økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, samt friheten og menneskerettighetene for befolkningen generelt. Situasjonen forverret seg drastisk mot slutten av året, da universitetene ble stengt for kvinner, og kvinner ble nektet å jobbe for NGOer. Styret har hele perioden hatt fokus på oppfølging av våre ansatte i Afghanistan, og spesielt kvinnene, og det jobbes kontinuerlig med planer for hvordan situasjonen kan håndteres.

I januar 2022 lanserte Afghanistankomiteen en White Paper om bistand og kondisjonalitet hvor betingelsene for bistand, og områdene vi ikke kompromisser på ble lagt frem. De tre områdene er korrupsjon, menneskerettigheter og kvinners rettigheter. Dette har vært et nyttig veiledende dokument i utfordrende situasjon.

Det har vært tett oppfølging rundt en ny flerårig søknad til NORAD med fokus på matsikkerhet, hvor

styreleder Gry Synnevåg har vært spesielt involvert. Nestleder Farid Ghiami har ledet styret gjennom en sårbarhetsanalyse, og dette har gitt styret et rammeverk for systematisk kartlegging av risiko i organisasjonen. Nestlederen har også bistått sekretariatet i arbeidet med overgang til nytt IT-system. Andre styremedlemmer har også bidratt med konkrete oppgaver og representasjon utover styremøtene. Styret har fulgt implementeringen av arbeidsprogrammet tett – og er fornøyd med den fremgangen som er oppnådd på de ulike fokusområdene.

Utviklings- og nødhjelpsarbeid 2022

Den humanitære situasjonen i Afghanistan er alvorlig som følge av den langvarige krigen, tørke og COVID-19 pandemien. De økonomiske sanksjonene og stans i bistandsprogrammer fra Verdensbanken og giverlandene som ble innført etter Talibans maktovertakelse førte i tillegg til massearbeidsledighet og økonomisk sammenbrudd. FN melder at 24 millioner afghanere nå er i akutt matnød.

Sanksjonene har medført at midler som tidligere ble kanalisert til statlige budsjetter i Afghanistan nå forvaltes av FN, og implementeres av organisasjoner som Afghanistankomiteen.

Dette har ført til at Afghanistankomiteen har doblet prosjektvolumet sammenlignet med 2021. Den humanitære responsen står for mesteparten av økningen. Afghanistankomiteen bidratt med utdeling av kontanter, mat og innsatsfaktorer til landbruket. 219 740 husholdninger, (flere enn 2 millioner mennesker), mottok støtte gjennom programmene våre innen **nødhjelp og matsikkerhet**. 166 520 bønder har fått opplæring og støtte, og 106 rehabiliterings- og byggeprosjekter har blitt gjennomført i landbrukssektoren.

Gjennom det humanitære programmet har organisasjonen nådd mennesker i flere provinser enn de som dekkes av det langsiktige utviklingsprogrammet. Afghanistankomiteen søker i størst mulig grad å skape synergier mellom humanitær hjelp og langsiktig bistand.

Det langsiktige utviklingsprogrammet videreføres i Badakhshan, Ghazni, Faryab, Kapisa og Paktia.

Afghanistan er det landet i Asia som er mest utsatt for klimaendringer. Spesielt merkes redusert tilgang til irrigasjon, samt erosjon som ødelegger dyrkbar mark. Mange rammes også av naturkatastrofer som jordskjelv, tørke og styrtregn. Dette bidrar til økt fattigdom, matusikkerhet og underernæring da de fleste bor på landsbygda og er avhengig av landbruk for å overleve. **Klimatilpasset landbruk** er derfor en integrert del av Afghanistankomiteens program. For å bidra til klimarobust og bærekraftig landbruk bidrar Afghanistankomiteen med opplæring, infrastruktur og katastroforebygging, og kombinerer nødhjelp med langsiktig bistand for å sikre synergier for langsiktige resultatmål. Det jobbes både med forebyggende tiltak og for lokal responskapasitet til å håndtere naturkatastrofer. Interne og eksterne evalueringer foretatt i 2022 viser økt matsikkerhet i form av avling og inntekt, og et mer mangfoldig kosthold. For å redusere konflikter knyttet til bygging av infrastruktur gjennomførte komiteen opplæring i dialog og konfliktforebygging. I alt fikk 1 065 kvinner og menn opplæring i dialog og konflikttransformasjon

Innenfor utdanningssektoren er målet å øke tilgang til **utdanning** av høy kvalitet for alle. Støtte til grunnskoleutdanning for både jenter og gutter blir viktigere enn noen gang etter at Taliban stengte mulighet for videregående skole for jenter i 2021. Støtte til videregående utdanning er derfor redusert, med noen unntak fra enkelte distrikter i Badakhshan, Faryab og Ghazni. Til tross for dette støttet Afghanistankomiteens utdanningsprogrammer 204 455 studenter gjennom barnehager, skoler, THINK

Labs, vinterprogrammer og eksamensforberedende kurs, og bidro til opplæring og kompetanseheving av 3 107 lærere. 804 medlemmer av lokalsamfunn har blitt mobilisert til å støtte utdanning, og 49 skoler har blitt rehabilitert eller bygget.

Mødre- og spedbarnsdødeligheten i Afghanistan er blant de høyest registrerte i verden. Etter mange år med nedgang stiger den nå igjen. For å redde mor og barn har Afghanistankomiteen gjennom hele sin historie **utdannet helsepersonell**. I dagens situasjon, hvor bare kvinner kan møte og behandle kvinner, og hvor helsetilbudet er dårlig og til dels ikke-eksisterende, blir dette viktigere enn noen gang. Helsefagutdanning er unntatt restriksjonene mot arbeid og utdanning for kvinner. De tre helsefagskolene som støttes av komiteen kan derfor fortsette å utdanne jordmødre og sykepleiere, fysioterapeuter, bioingeniører og farmasøyter. Det er et skrikende behov for alle disse yrkene på landsbygda der det er langt til kvalifisert helsehjelp.

For å nå kvinner og barn uten tilgang på helsehjelp har Afghanistankomiteen etablert **mor- og barnklinikker** i flere bygder. Klinikkene eies og drives av jordmødre utdannet ved våre helsefagskoler.

339 studenter har gått på helsefagskolene, og 50 helsepersonell har vært gjennom kompetanseheving. 12 811 barn og 17 873 mødre har fått tilgang på helsehjelp gjennom mødre- og barneklinikkene våre på landsbygda. Interne gjennomganger viser at landsbybefolkningen i områder der komiteen arbeider har tilgang til forbedret helsehjelp og opplæring i seksuell og reproduktiv helse.

Kommunikasjon

En fortsatt og kontinuerlig tilstedeværelse i Afghanistan har etablert Afghanistankomiteen som kilde for informasjon om situasjonen i Afghanistan i media. Både landdirektøren og generalsekretæren er referert i riksdekkende og lokale medier gjennom året. Organisasjonen har hatt et aktivt pressearbeid i forbindelse med Talibans Oslo-besøk i januar, beslutningen om at skoler for jenter ikke skulle gjenåpnes etter vinterferien i mars 2022, og under Afghanistanuka, med totalt 52 unike artikler i skriftlige medier samt flere intervjuer på TV og radio.

Det ble gjennomført 22 arrangementer gjennom året inklusive Afghanistanuka, og tre arrangementer under Arendsuka, og et arrangement under internasjonal uke i Bergen. I tillegg til et fokus på Afghanistan etter Talibans maktovertakelse har vi satt søkelyset på kvinnelige menneskerettighetsforsvarere som har blitt evakuert fra Afghanistan til Norge. Det ble arbeidet med å skape offentlig interesse rundt behandlingen kvinnene hadde fått etter at de ankom Norge, samtidig som det ble arbeidet politisk for en løsning der de kunne få fortsette arbeidet sitt med menneskerettigheter fra Norge. Gjennom tett samarbeid med flere menneskerettighetsorganisasjoner ble det jobbet politisk med flere departement. Dette gav resultat i form av at Arbeids- og Inkluderingsdepartementet endret integreringsforskriften slik at den nå åpner for at deltakere i introduksjonsprogrammet for flyktninger kan få fri til å delta i fredsforhandlinger og relevante møter nasjonalt og internasjonalt.

Organisasjon

Organisasjonens vekst og utvikling er et viktig fokusområde for styret, som har ansvaret for å påse at Afghanistankomiteen har rutiner, prosesser og ressurser til å forvalte donormidler, og dokumentere resultater av arbeidet.

I 2022 ga Norad FCG Sweden i oppdrag å gjennomgå hvordan Afghanistankomiteen hadde fulgt opp anbefalingene fra en organisasjonsgjennomgang i 2018. FCG vurderte også Afghanistankomiteens kapasitet til å absorbere økt finansiering. Rapporten fra FCG viser at Afghanistankomiteen har jobbet systematisk med anbefalingene som ble fremsatt, og at organisasjonen har de strukturer på plass til å oppskalere prosjekter så fremt dette gjøres innenfor organisasjonens kompetanseområder.

På oppdrag fra Utenriksdepartementet har Chr. Michelsens Institutt gjennomført en vurdering av fem forskjellige organisasjoner som arbeider i Afghanistan. Vurderingen viser at Afghanistankomiteen var den av de fem organisasjonene som har kommet lengst med lokalt drevet utvikling.

Styret vil fortsette å ha fokus på organisasjonsutvikling, og har igangsatt et omfattende digitaliseringsprosjekt, som skal bedre samhandling på tvers av regioner og land. Målet er at organisasjonens skal bli mer effektiv ved bruk av digitale plattformer for intern kommunikasjon og ha bedre informasjonssikkerhet.

Styret har også igangsatt et arbeid med å gjennomføre en sårbarhetsanalyse for organisasjonen, slik at styret systematisk kan følge opp risiko, og påse at nødvendige tiltak er iverksatt.

Anti-korrupsjon

Afghanistankomiteen arbeider i et av verdens mest korrupte land, og har et kontinuerlig fokus på forebygging av korrupsjon og nepotisme. Det er etablert kanaler slik at ansatte og andre kan varsle om mulig mislighold. Det er også klagemekanismer integrert i prosjektimplementeringen. Det har vært gjennomført en ekstern granskning i en varslings sak i løpet av året. Granskningsrapporten fant ikke dokumentasjon for korrupsjon eller nepotisme. Rapporten er delt med Norad.

Utvidelsen av det humanitære programmet har medført et behov for mange prosjektstillinger. Som følge av den høye arbeidsledigheten opplevde vi en massiv interesse for utlyste stillinger, enkelte utlysninger hadde så mange som 1 700 søkere. Våre ansatte var under et enormt press fra myndighetspersoner og andre som ønsket å påvirke rekrutteringen. For å redusere sårbarhet for nepotisme og korrupsjon i ansettelsesprosesser, samt verne ansatte for press, ble medlemmer til ansettelseskommisjoner valgt fra andre provinser enn der den aktuelle stillingen skal fungere. Klager fra søkere som ikke nådde opp i søker-prosesser ble jevnlig behandlet, og i de aller fleste tilfeller var det ikke saklig grunnlag for klagen.

Medlemmer og frivillige

Ved utgangen av 2022, hadde Afghanistankomiteen 407 medlemmer. Dette er en økning på 37 medlemmer fra utgangen av 2021, hvor komiteen hadde 370 medlemmer og utgangen av 2020 hvor det var 311 medlemmer.

I 2022 ble det holdt 1 medlemsmøte, 8 informasjonsmøter og 13 arrangementer i forbindelse med Afghanistanuka. Det ble sendt ut to brev til medlemmer per post, og 26 e-poster med oppdateringer og informasjon.

Selv om Afghanistankomiteen har flere medlemmer, er frivillige involvert mindre enn tidligere. Dette er en utfordring mange organisasjoner sliter med, og sekretariatet har derfor utarbeidet en rapport for å se nærmere på hva som kan gjøres bedre. Det ble gjort en undersøkelse blant medlemmene om hvilke

oppgaver de ønsker å bidra til. Rapporten konkluderer med at Afghanistankomiteen må informere bedre om hvilke oppgaver frivillige kan gjøre i vår organisasjon. Anbefalingene for videre utvikling av tilbudet til frivillige var å oppdatere nettsiden med informasjon om hvordan frivillige personer og grupper kan samle inn penger til arbeidet vårt eller spre informasjon, samt å se på muligheten for å lyse ut frivillige verv på nettsiden med oppgaver som er tydelig definert.

Det har vært flere gode initiativer fra frivillige i 2022. Arbeidet i Flekkefjord og fra Soroptimistene i Flekkefjord som startet i 2021 ble ferdig i tidlig 2022, og har resultert i finansiering til flere helsefagstudenter ved helsefagskolene våre. I Larvik ble det gjennomført en familiedag hvor det ble samlet inn penger til oss, og flere medlemmer har satt i gang egne innsamlingsaksjoner til inntekt til inntekt for Afghanistankomiteen oss.

Arbeidsmiljø, ansatte og sikkerhet

Den væpnede konflikten har opphørt de fleste steder. Dette har medført at ansatte nå kan reise trygt til områder som tidligere var usikre på grunn av krigshandlinger, men koordinering med Talibanmyndighetene er fortsatt helt nødvendig for å ivareta sikkerhet i forbindelse med reiser og programimplementering. De internasjonale sanksjonene og Talibans politikk har imidlertid ført til økt utrygghet for folk. Det er også frykt for økt væpnet opposisjon. Afghanistankomiteens ansatte er i svært mange tilfeller de eneste som har betalt arbeid, og dermed ansvar for å forsørge et stort antall familiemedlemmer. Den økonomiske, humanitære og politiske situasjonen, innstramningene i samfunnet og spesielt begrensningene når det gjelder jenters og kvinners tilgang til utdanning og arbeid har store konsekvenser for folks fremtidsutsikter og påvirker våre ansattes psykiske helse. Det viktigste bidraget vi har som arbeidsgiver er å sørge for nye programmer som gir inntektssikkerhet. I tillegg har vi i løpet av 2022 ansatt en kvinnelig psykolog, som tilbyr psyko-sosial støtte. Vi kommer også til å ansette en mannlig psykolog for å ha tilbud til begge kjønn. Det er også belastende for internasjonalt ansatte å jobbe i en så krevende situasjon. Internasjonalt ansatte har en etablert psykolog tjeneste i Norge, som også gjennomfører digitale konsultasjoner.

I løpet av 2022 har sekretariatet besøkt alle provinskontorene. Kontorene fremstår som velorganisert og godt driftet. Hovedkontoret i Kabul er flyttet til et større kontorbygg i løpet av året.

Likestilling

Afghanistankomiteen har 30% kvinnelige ansatte. Styreleder og Generalsekretær er kvinner, og to av fire regionskontorer ledes av kvinner. I løpet av året er det ansatt ytterligere en kvinne på ledernivå i Paktia. Vi er opptatt av likestilling mellom kjønn, mellom personer med og uten funksjonshemninger, og viktigheten av å ha etnisk, religiøs, og språklig mangfold blant våre ansatte. Mangfold reflekteres i hele organisasjonen.

Talibans maktovertakelse, og gradvise innføring av nye restriksjoner for kvinner, samt forsterket diskriminering av etniske minoriteter har ført til betydelige tilbakeskritt for likestilling i Afghanistan. Pålegg om å separere kvinner og menn på arbeidsplassen gjorde fysisk samarbeid vanskeligere. Dette påvirker kvinners stilling internt i Afghanistankomiteen, og var et tiltakende problem også før Taliban nektet kvinner å arbeide for NGOer 24 desember 2022.

Gjennom hele året har det pågått et kontinuerlig arbeid for å finne tiltak som kan sikre at kvinner blir inkludert og kan ha et meningsfullt bidrag til vårt arbeid. Dette arbeidet har blitt forstyrret av stadig nye restriksjoner, som krever andre tilpasninger og tiltak. Som prinsipp vil Afghanistankomiteen ikke kunne gjennomføre prosjekter der jenter og kvinner ikke kan delta, og der kvinnelige ansatte ikke kan

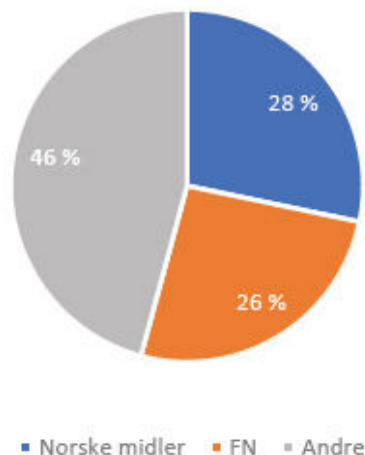
jobbe. Dette vil medføre betydelige endringer i vårt program dersom skole og universitet ikke gjenåpner. Som prinsipp vil vi heller aldri erstatte en kvinnelig ansatt med en mann. Arbeidet med å sikre kvinners bidrag og arbeid i Afghanistankomiteen vil fortsette å være en hovedprioritet i 2023. 50 % av våre kvinnelige ansatte jobber i helsesektoren, som er unntatt Talibans yrkesforbud. Disse kan jobbe og utføre sitt arbeid som før.

Finansiering og økonomiforvaltning

Årsregnskapet viser at inntektene har økt fra NOK 62 789 338 i 2021 til NOK 119 107 332 i 2022. Empowering Rural Afghanistan (ERA), opprinnelig et treårig program, ble forlenget med et år og ble avsluttet i 2022. Vi mottok også to tilleggsbevilgninger til matsikkerhet fra UD i løpet av året. Den totale bevilgningen fra norske myndigheter er NOK 48 542 929. Økningen skyldes i størst grad støtte fra FN-organisasjonene FAO, UNOCHA (AHF) og UNICEF. Dette er et uttrykk for dreiningen til humanitær-hjelp, samt at midler som før ble tildelt afghanske statlige budsjetter nå kanaliseres til NGOer via FN, som følge av de internasjonale sanksjonene mot Taliban.

Tabellen viser en oversikt over donorer og bevilgninger (NOK) i 2022.

Donorer: 2022	SUM
Norad/UD	48 542 929
UNOCHA (AHF)	16 991 285
UNICEF	14 382 276
FAO	14 011 050
GIZ	6 852 068
EU-TIQRA II	3 304 953
DAARTT	2 445 942
SIU/DIKU	1 472 347
Paul Hamlyn Foundation	1 468 865
APR-UK	1 086 536
EEQAP - WU II	573 930
WFP	502 597
ACBAR	76 974
Private Donation	18 375
GFZ	1 414
Solidarity for Afghan Deaf Communities	1 156
Totalt	111 732 697

Afghanistankomiteen har også styrket relasjonen til andre ikke-norske donorer som EU, GIZ (Tyskland) og DAART (Danmark). Organisasjonen har også bidrag fra flere stiftelser og Universiteter. Dette viser at Afghanistankomiteen har lykkes godt med donor-diversifisering, og dermed redusert avhengighet av en enkelt donor.

Informasjonsvirksomheten i Norge finansieres gjennom en femårig informasjonsavtale med Norad på 800 000 per år. Dette finansierer nesten en hel stilling ved sekretariatet, i tillegg til alle informasjonsaktivitetene. Vi har også fått tilskudd fra Fritt Ord til Afghanistan-uka. I tillegg har vi spleiset med samarbeidsorganisasjoner om å dekke kostnader til møter og seminarer.

Programarbeidet i Afghanistan, og sekretariatets arbeid med oppfølging av virksomheten, samt informasjons- og påvirkningsarbeidet er en del av organisasjonens formål. Som følge av økte inntekter går administrasjonsprosenten ned til 1 % i 2022. 98 % av organisasjonens midler går dermed til formålet.

Høyere administrasjonsinntekter gjør det også mulig å øke egenkapitalen (formålskapital uten bindinger). Styret har gått gjennom alle forpliktelser, og beregner at Afghanistankomiteen i 2022 har behov for en egenkapital på NOK 3,4 millioner for å kunne håndtere uforutsette hendelser og sikre en forsvarlig avvikling av virksomheten dersom det skulle bli nødvendig.

Overskuddet i 2022 som er på NOK 3 096 535, øker egenkapitalen til NOK 5 291 893. I henhold til organisasjonens reserve-policy vil styret foreta nye beregninger av behov for egenkapital i 2023. Kraftig redusert verdi av NOK i forhold til USD og andre valutaer, samt behov for økte omløpsmidler som følge av flere humanitære prosjekter vil være en tilleggs faktor i vurderingen av behov for finansielle reserver.

Økt prosjektvolum krever også økt internkontroll. Dette vil i 2023 bli en prioritet å styrke økonomiforvaltningen ytterligere.

Innsamling

I Norge er innsamlingsarbeidet rettet mot private, bedrifter og organisasjoner. Innsamlingskampanjer organisert av sekretariatet og en solid innsats på innsamling fra medlemmer og frivillige ga gode resultater. I 2022 ble det samlet inn 1 141 477 kroner.

Vi har også mottatt gaver fra flere bedrifter; Soco, Kubik Interiørarkitekter og E-helse i Norge, og organisasjoner; Norsk Tjenestemannslag Universitetet i Tromsø, Norsk Tjenestemannslag Avd. 13 og Sosialistisk Venstreparti i Oslo. Videre har vi gjennom året vært i tett kontakt med Soroptimist International Norge, og holdt innlegg blant annet på årsmøtet deres og for flere lokalforeninger, dette har lagt grunnen for flere initiativer som vil bli gjennomført i 2023 og som vil bidra til innsamlede midler rettet mot tiltak for kvinner og barn.

Miljørapportering

Gjennom utdanningsprogrammet involveres barn i miljøkampanjer på skolen og i nærmiljøet. Egne programmer for bærekraftig matproduksjon, jordvern, og naturressursforvaltning blir gjennomført i samarbeid med bygderåd og med støtte fra Norad og en rekke FN-organisasjoner. Alle infrastrukturprosjekter gjennomføres først etter en omfattende miljøanalyse. Afghanistankomiteen driver også en omfattende produksjon av stiklinger for reetablering av skog og frukttrær.

Vurdering av forutsetning for videre drift og disponering av resultat

Afghanistankomiteen har inngått en ny fireårig programavtale med Norad for 2023—2026 på NOK 41,5 millioner per år. Organisasjonen har også flerårige avtaler med FN, EU og andre givere. Dette gir et solid grunnlag for videre drift.

Afghanistankomiteen har i 2022 anskaffede midler på totalt NOK 120 720 182. Sum forbrukte midler er NOK 117 623 931. Dette gir et aktivitetsresultat på NOK 3 096 252.

Aktivitetresultatet består av et overskudd i innsamlede midler på NOK 30 717, og et overskudd på administrasjons-inntekter på NOK 3 065 535. Overskuddet i innsamlede midler tilføres formålskapital med eksterne bindinger, og skal benyttes til program-aktiviteter i Afghanistan. Overskuddet fra administrasjonstilskudd tilføres annen formålskapital.